

dosar nr. 2ra-2078/2019

prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Central, judecător: (T. Avasiloaie)
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău judecători: (A. Panov, Gr. Dașchevici, L. Bulgac)

Î N C H E I E R E

27 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Bejenaru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a casat hotărârea din 18 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea depusă de Gheorghe Bejenaru a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată,

c o n s t a t ă :

La data de 17 octombrie 2018 Gheorghe Bejenaru, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul Gheorghe Bejenaru, a indicat că la 27 august 2017 de către agentul constator a fost pornit în privința reclamantului un proces contravențional în temeiul art. 243 Cod contravențional, fiind întocmit procesul - verbal cu privire la contravenție nr. 2674608366877118, în baza căruia, prin hotărârea din 20 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, reclamantul a fost recunoscut vinovat în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 243 Cod contravențional și a fost sancționat cu privarea dreptului de a conduce autovehicule pe o perioadă de 2 ani. Hotărârea menționată a fost casată prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2017, cauza fiind remisă la rejudecare în primă instanță.

Prin hotărârea din 03 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 august 2018, procesul contravențional a fost încetat, pe motivul lipsei faptului contravenției.

Reclamantul Gheorghe Bejenaru a declarat că având în vedere termenul curs de la întocmirea procesului- verbal de constatare a contravenției din data de 27 august 2017 și până la pronunțarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din data de 22 august 2018, examinarea cauzei a durat circa 12 luni, astfel fiind depășit termenul rezonabil de examinare a cauzei, or, conform art. 454 alin. (1) Cod contravențional, cauza contravențională se judecă în termen de 30 de zile de la data intrării dosarului în instanță. La caz, acest termen a fost depășit de 12 ori, fapt considerat de reclamant inadmisibil într-un stat de drept, ținând cont și de faptul, că termenul a fost încălcat doar din vina agentului constator, care nu se prezenta, în repetate rânduri, la ședințele de judecată, solicitând amânarea. Necesitatea examinării cauzei într-un termen rezonabil este expres prevăzută de Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Reclamantul Gheorghe Bejenaru a afirmat că Republica Moldova, aderând la CEDO, și reglementând în legislația națională, că sarcina procedurii penale inclusiv cea contravențională) constă în judecarea justă și în termen rezonabil a pricinii, și-a asumat obligația pozitivă de a asigura respectarea acestui drept al părților în proces. Respectiv, prin adoptarea normelor naționale și aderarea la CEDO, statul și-a asumat obligația de a organiza un sistem judiciar în așa fel, încât acesta să răspundă tuturor exigențelor acestor norme, inclusiv aceleia de a soluționa orice litigiu într-un termen rezonabil, dincolo de dificultățile generate de diverși factori, care pot întârzia procedurile judiciare. Deci, în speță, legislația națională, prin art. 454 alin. (1) Cod contravențional, oferă o descifrare clară a noțiunii de „termen rezonabil” de 30 de zile. Astfel, se consideră și subînțelege, că, prin impunerea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului de justiție, atât legislația națională, cât și cea internațională, subliniază importanța faptului că justiția pe cauze contravenționale trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură de a-i compromite eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea ansamblului serviciilor sale, inclusiv ale instanțelor de judecată. Chiar dacă, conform principiilor generale ale dreptului, rolul instanței de judecată este unul diriguitor, se consideră că atitudinea părților în proces nu dispensează pe judecător de a asigura celeritatea procesului judiciar, acesta având în acest sens un rol activ.

Reclamantul Gheorghe Bejenaru a menționat că la caz, se reține rolul excesiv de pasiv al reprezentantului statului participant în speță, adică a agentului constator, responsabil să apere interesele statului în cazul în care s-a înaintat o acuzare. Însă, reprezentantul statului, prin comportamentul pasiv, a dus la tergiversarea examinării cauze. Adică, conform principiilor unanim cunoscute, scopul adoptării legilor și actelor normative constă în protejarea drepturilor și libertăților persoanelor prin impunerea acestor norme spre conduită, respectare și executare. Respectiv, în rezultatul neexecutării obligațiilor directe de către instanțele de judecată, s-au lezat drepturile prevăzute și garantate de Legea națională, Convenția CEDO referitor la dreptul la un proces echitabil. Prin prisma celor expuse, reclamantul, ca și contribuabilul exemplar achită impozitele

necesare, cu care sunt plătiți parlamentarii, care adoptă Legi obligatorii pentru toți și care asigură, printre altele și o siguranță în realizarea tuturor drepturilor prevăzute de Constituția Republicii Molodva, Convenția CEDO, legile organice și ordinare adoptate de Parlament. Iar, pentru buna funcționare a celorlalte instituții statale, inclusiv instanța de judecată, reclamantul și alte persoane achită contribuțiile necesare stabilite de aceiași guvernare. Faptul că, unul dintre prejudiciile suferite de reclamant, dintr-un anumit punct de vedere, și anume cel subiectiv, se întemeiază pe neîncrederea pe care a avut-o față de organele judiciare, și anume agentul constatator. Lucru dat se explică prin faptul, că în toată aceasta perioadă de rezolvare a cauzei, reclamantul a trebuit sa-și demonstreze nevinovăția față de autoritățile judiciare, or, perioada de aproximativ un an este extrem de îndelungată, timp în care reclamantul a fost supus unor situații de stres cauzate de toate procedurile judiciare pendinte și incertitudinea în care se afla, fiind sub riscul de a fi privat pe un termen de 2 ani de dreptul de a conduce unități de transport, deoarece nu putea să cunoască care va fi soluția dată de instanță față de nedreptatea care i-a fost pricinuită și datorită tergiversării de către autorități a soluționării cauzei, care ar fi trebuit să fie soluționată într-un termen mult mai scurt.

Reclamantul Gheorghe Bejenaru a declarat că procesul contravențional putea fi soluționat cu mult mai repede reieșind din analiza circumstanțelor cauzei enunțate mai sus. Deci, pentru motivele expuse, un echivalent bănesc al prejudiciului cauzat ar fi echitabil în sumă de 636378,60 lei. Iar, în cazul în care instanța de judecată va considera că această sumă poate să fie prea impunătoare pentru stat, iar recomandările Curții Supreme de Justiție referitor la quantumul sumelor despăgubirilor nu sunt obligatorii pentru instanțe. Dispunerea achitării sumei solicitate ar satisface prejudiciul echitabil și prin prisma faptului că ar disciplina atât instanțele de judecată la general, inclusiv în cazul de față agentul constatator în mod deosebit, cât și alte instituții statale menite să asigure buna diligență în activitatea de protejare a drepturilor contribuabililor.

Reclamantul Gheorghe Bejenaru a solicitat admiterea acțiunii, constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale pornite în privința reclamantului, încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului în mărime de 636378,60 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Bejenaru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen a cauzei și repararea prejudiciului moral în sumă de 636378, 60 lei, s-a constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Bejenaru la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale privind contestarea procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr. MAI03 784315 din 27 august 2017 și a deciziei de sancționare emise în privința lui Gheorghe Botnaru, s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Bejenaru suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, în rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din

18 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea depusă de Gheorghe Bejenaru a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că Gheorghe Bejenaru pretinde repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei contravenționale intentate împotriva reclamantului la data de 27 august 2017, procesul în cauza respectivă fiind încetat prin hotărârea din 03 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 august 2018, pe motivul lipsei faptului contravenției. Ca temei de drept reclamantul a invocat prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, coroborate cu reglementările care se conțin în art. 454 alin. (1) Cod contravențional care preved că „Cauza contravențională se judecă în termen de 30 de zile de la data intrării dosarului în instanță”. Astfel, reclamantul pretinde că nerespectarea de către instanța de judecată a termenului legal prevăzut de art. 454 alin. (1) Cod contravențional pentru examinarea cauzei contravenționale, se califică ca încălcare a dreptului la judecarea cauzei respective în termen rezonabil.

La fel, instanța de apel a apreciat ca fiind eronată o atare abordare a situației, abordare preluată și de prima instanță, or, în speță, durata examinării cauzei contravenționale nu depășește un an de zile, adică nu depășește limitele rezonabilității, chiar dacă termenul în care a fost examinată este mai mare decât cel prevăzut de lege (1 lună). Or, la examinarea cererilor privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil la cauzei, instanțele urmează să stabilească dacă a fost încălcat termenul rezonabil, deoarece termenul rezonabil înglobează termenul legal, respectiv poate fi mai mare, dar nu excesiv.

Instanța de apel consideră că la caz, nu a fost depășită limita rezonabilității termenului de examinare a cauzei contravenționale intentate în privința reclamantului. Concluzia instanței de apel în acest sens se desprinde din raționamentul că în cadrul cauzei contravenționale, atât reclamantul, cât și agentul constatat, s-au folosit de dreptul de ataca deciziile instanței de fond, astfel fiindu-le asigurat și respectat dreptul la un proces echitabil, iar respectarea acestui drept justifică examinarea cauzei într-un termen mai mare decât cel de o lună prevăzut expres de lege.

Instanța de apel consideră că apelul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este întemeiat și pasibil de admitere, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingerea acțiunii reclamantului Gheorghe Bejenaru ca neîntemeiată.

La 07 iunie 2019, Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, a declarat prin intermediul poștei electronice, recurs împotriva deciziei din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La 11 iunie 2019 Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, a declarat prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea

deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, o consideră vădit ilegală și neîntemeiată, deoarece instanța de apel la pronunțarea deciziei a aplicat eronat normele de drept material, instanța a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și a probelor anexate la dosar.

Recurentul Gheorghe Bejenaru a menționat că instanța de apel a făcut o abordare eronată privitor la durata examinării cauzei contravenționale deoarece durata examinării cauzei nu depășește un an de zile, chiar dacă termenul de examinare a cauzei este mai mare decât cel prevăzut de lege. Astfel, recurentul consideră că instanța de apel sfidează prevederile art. 454 alin. (1) Codului Contravențional, care prevede că termenul de soluționare a cauzei contravenționale este de 30 de zile de la data intrării dosarului în instanță și instanța constată că nu există tergiversare, chiar dacă s-a depășit acest termen de 12 ori, acest fapt reprezentând o încălcare gravă a legii.

Recurentul Gheorghe Bejenaru a indicat că instanța de apel prin casarea hotărârii primei instanțe a săvârșit încălcări care au dus la soluționarea greșită a cauzei astfel recurentul consideră că prin decizia din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău s-au comis erori prin încălcarea normelor materiale, care au dus la încălcarea drepturilor apelantului privind accesul liber la justiție și repararea prejudiciului moral comis prin tergiversarea examinării cauzei cu 12 luni de zile.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată participanților la proces la data de 29 mai 2019, prin scrisoarea de expediere nr. 2a-1123/19 (f. d. 225, vol. I), însă dovada recepționării acesteia la materialele cauzei lipsește.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul, a fost depus prin intermediul oficiului postal de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, la data de 07 iunie 2019 și 11 iunie 2019, cu respectarea termenului prevăzut la art. 434 Cod de procedură civilă.

La 02 octombrie 2019, în adresa intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia recursului declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimatul Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu și-a vaforificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele

indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială, sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul, exercitat conform secțiunii a II-a, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute la art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, Completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel.

Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii, sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii, doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor, stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă. Din recursul declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de

contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 alin. 1 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Gheorghe Bejenaru, reprezentat de avocatul Sergiu Balaban, împotriva deciziei din 16 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Bejenaru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen a cauzei și repararea prejudiciului moral.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Dumitru Mardari

Nina Vascan